

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice šte. 16.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.
Inserati:
Sestopna peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju dajo se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja
za Ljubljano
v upravnstvu:
za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četrta leta 1 gld
50 kr., na mesec
60 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. voč.
Po pošti velja
za celo leto 10 gld.,
za pol leta 6 gld.,
za četrta leta 2 gld.
60 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 172.

V Ljubljani v sredo, 24. septembra 1884.

Tečaj I.

Južna železnica in dežela kranjska.

Da je tarifna politika južne železnice zelo na škodo kranjski obrtnosti in trgovini ter sploh jako neugodno vpliva na našo produkcijo, razložili smo že pri neki priliki. Včeraj stavlja je v tej imenitni zadevi poslanec vitez Schneid poseben predlog ter ga utemeljeval v prezanimivem, od cele zbornice glasno odobranem govoru. Uverjeni smo, da, priobčevaje njegove razprave, ustrezemo svojim čitateljem. Poslanec Schneid je govoril takó-le:

„Utemeljevati moram predlog, kateri je, skoro bi dejal, zadnji poskus, napotiti južno železnico — kajti zlasti o tej bodem govoril — do tega, da odstrani one krivičnosti svojih tarifov, s katerimi že mnogo let preprečuje gospodarski razvoj na Kranjskem ter onemogočuje stalnost naših gospodarskih razmer.

Vojvodina kranjska se je že udala v to, da je vsled naprave železnice njen merkantilni pomen se znižal, da je cvetoča kranjska tranzito-trgovina in tovarjenje že z davna postala gola legenda. Radi tega smo se nadejali, da bode dežela, oškodovana v svojih življenjskih koristih, vsaj odškodnino prejela po meri in napravi svojih železnic.

Toda tudi v tem oziru nam sreča ni bila mila.

Le jedna tolažba nam je tedaj ostala, ta namreč, da, akoravno se železnice izogibajo najbolj obljudenim, najplodovitejšim in prometa potrebnim pokrajinam, bode vsaj glavno mesto in nekatera obrtna osredja imela dobiček od onih konstelacij, katera je ustvarila lokomotiva.

Še pred desetimi leti imeli smo na Kranjskem dobro razvito mlinarsko obrtnost, in bilo je videti, da bode tudi glavno mesto zopet pričelo svojo posredno kupčijo, ki je časi bila vir blagostanja za Ljubljano.

Ali vse te nade je uničila tarifna politika onih železnic, katere režejo deželo, v prvi vrsti tarifna politika južne železnice.

Uže diferencijalni tarifi te proge so pred desetimi leti močno škodovali kranjski trgovini z žitom in mlinarjem kranjskim zaradi tega, ker so peštanski mlini svojo moko mnogo ceneje direktno pošiljali iz Budimpešte v Reko ali v Trst nego je bilo možno mlinarjem in žitnim trgovcem, kateri so dobili žito v Ljubljano ter potem pošiljali moko v Trst ali v Reko. Uže takrat se je Kranjska imela hudo boriti, kajti ogerski tekmeč bil je na boljsem za $\frac{2}{10}$ kraje. pri vaganu in miliji, in naši mlinarji morali so napenjati vse svoje sile, da so vzdržali konkurenco.

Ali lansko leto znižala je južna železnica posameznim ogerskim postajam, isto tako Trstu in Gorici, tarife v toliki meri, ne da bi se ob enem ozirala tudi na Ljubljano, da se je kranjska mlinarska obrtnost po polnem zadušila. Na ta način namreč nastal je tarifni razloček 19 $\frac{1}{2}$ do 66 kr. od 100 klgr. pri moki v Trst ali Reko; za toliko smo bili oškodovani v primeri z mnogo bolj oddaljenimi postajami Sisekom, Kanižo, Barcem in Budimpešto.

Prosili smo in prosili, a južna železnica vender ni odpravila krivice, koja je provzročila poraz naše mlinarske obrtnosti.

Trgovinska zbornica in deželni zbor prosila sta vlado, da odpravi to kričečo neprimerno, in slavna trgovinska zbornica je pred kratkim izročila svojo pritožbo oni enketi, ki se je imela posvetovati o železničnih tarifih, češ, da se vsled spremenljivosti železničnih tarifov kapitalisti na Kranjskem bojé, nove obrtnosti ustanovljati ob bogatih vodnih silah, katere imamo vender v izobilji.

Kar se pa tiče lesne trgovine, opozarjam slavni deželni zbor na znameniti faktum, da stane vagon s 10 000 klgr. lesa iz Ljubljane v Trst ali Reko 48 gld., med tem, da se za isti vagon ter isti tovor iz skoro dvakrat bolj oddaljenega Zagreba v Trst plačuje le 47 gld. 90 kr.

In komur to ne dokazuje dovelj jasno, da se južna železnica nikakor ne briga za koristi naše dežele, temu naj povedo ubogi Do-

lenjci, da morajo od vagona lesa iz Krškega v Trst 60 gld., iz Sevnice, ki je vender bližja Trstu, pa celih 70 gld. plačati, tako da skoro kaže, poslati svoj les v Zagreb, ter stoprav od tod v tržaško pristanišče. (Čujte!)

Nikdo mi ne more očitati, da pretiravam, ako trdim, da je Dolenska s svojim lesom, kateri zlasti iz mokronoškega okraja tendira proti Sevnici, skoro po južni železnici in njenih tarifah, izključeno od najvažnejšega trgovišča. In, ali ni tudi to čudno, da se ima na pr. za vagon lesa iznad Ljubljane, tedaj iz Zaloga 43 gld., iz Laz 44 gld. 8 kr., iz Kresnic 46 gld. 6 kr. plačati do Kormina, iz Ljubljane pa, ki je vender bližja, 48 gld?

Pri tej priliki opozarjam tudi na lesne tarife Gališke, kateri so še mnogo bolj ugodni.

Omenjati mi je tudi, da je visoko čestiti član naše zbornice, naš kolega gospod Karol Luckmann, uže pri zborovanji c. kr. državne železničnega sveta navel celo vrsto tarifnih anomalij in dokazal različno postopanje pri tarifnih prednostih. Zlasti neka tržaška firma, za katero se baje skriva velika mednarodna firma, dobila je skoro samotržje z rezanim lesom iz Solnograda do Trsta, in to potom refakcije za tako ogromne količine lesa, da jih ne premore noben drug trgovec z lesom.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

V predvčerajšnji seji štajerskega deželnega zbora predložila se je peticija gledé direktne železnične zveze med Mariborom in Ptujem. Poslanec Raič interpeliral je deželni odbor gledé nameščenja učiteljev na nižji gimnaziji v Ptujem; deželni odbor da namešča na tem učnem zavodu učitelje nevesče slovenskemu jeziku, a one, kateri so zmožni jezika, kateri je deželni jezik na Spodnjem Štajerskem, prestavlja med gorenje-štajerske Nemce. Deželni odbor se bode o zadevi posvetoval ter potem odgovoril na interpelacijo.

dnevu je pasel petelin kurji trop, tako samostojno je postopal med njimi, da se mu je videlo, kako ponosen je na gospodarstvo in vodstvo. Ako se je prikazal jastreb v višavi, precej ga je občutil skrbni varuh kurje družine, še predno se je oglasil ropar v zraku: „Piv, piv!“ je opozoril petelin družino na nevarnost in jo je sklical okrog sebe. „Kok, kok, kok!“ je bilo čuti, in priletele so pute k njemu, on pa je stegnil vrat in korakal mogočno med njimi. Res se ni bilo bati nevarnosti, večkrat je pregnal roparsko ptico, ki se je spustila med kuretino, potem pa je še bolj mogočno postopal med svojo družino, videlo se mu je, da se čuti zmagovalca, obnašal se je kakor bi hotel reči: „Ali sem ga dal! nič se ne bati, dokler sem jaz tukaj!“

Podklančnik, oče otrok, je postal bolj vesel, kakor je bil pred, dokler ni imel svojih pri sebi. Delo mu je šlo dobro izpod rok. Matija mu je precej pomagala, tudi je rad delal, kolikor je mogel, kar je očeta jako veselilo. Tudi Tomaž ni postopal in časa tratil, imel je svojo nalogo, in ko je to izpolnil, je bil prost.

Listek.

Trije bratje.

Spisal M. Toneje-Samostal.

(Dalje.)

Proti starejema sinoma obrnjen pa nadaljuje oče:

„Ne smeta ga pustiti od kopišča in od kolibe, kedar me ni tu, dosti je prostora tukaj na trati okrog kolibe. Kaj bi bilo, ko bi se primerila kaka nesreča! kedo drugi bi bil kriv, kot sami? Sicer nisem še videl kače letos tu okrog, vender nemogoče ni, da bi ne bilo katere, posebno gori v robu, kjer je kamenito in je svet proti solncu obrnjen.“

„Saj mu ne pustim, da bi kam šel od tod, kedar sva sama,“ pravi Tomaž.

Med pogovorom se starejima je pritisnil oče mlajega, ki mu je zopet v naročje zlezal, k sebi; otroku pa je delo tako dobro, da so se mu oči same zaprle, in je zaspal, in sicer

tako sladko in trdo, da se še zbudil ni, ko ga je oče v pograd položil.

Tudi Tomaž je imel marsikaj veselja. Poletni čas je iskal čmrle in jih vsajal v male panjiče. Pod streho na kozjem hlevu je imel prostor za svoj čmerljak. Tu so bili v prvem koritu „sivci“, ki so prav pridno nesli, v drugem nekoliko večjem je bilo prav močno gnjezdo „Kranjcev“, ki jih je Matija naznal, Tomaž pa „vkopal“, kajti pod zemljo so imeli gnjezdo, in vsadil jih je, v tretjem panjiči so bili „črnici“, ne posebno pridni, vender so nabrali toliko medu, da so se zdržali precej dolgo noter v jesen. Razun tega dela, je imel Tomaž s kokošimi opraviti; priredil jih je uže dokaj. Dobil je namreč od Govedarjeve matere, s katero sta bila zelo prijatelja, mladega petelina, in nasadil je puti, ko je jela kokati ter odredil nekoliko mladičev. Vsa kurja družina je imela svoj prostor v ogljarnici odločen, kamor je hodila spat, zavarovana je bila toliko, da se po noči ni bilo bati nevarnosti. Zjutraj pa je moral Tomaž vselej nekoliko paziti, ko je šla žival na pašo, ker primerilo se je uže, da mu je lesica kokoš odnesla. Po

— V isti seji deželnega zbora štajerskega stavil je poslanec dr. Dominkuš interpelacijo na c. kr. namestnika glede reguliranja Savinje med Mozirjem in Celjem. Vsako teto poplavi Savinja plodne njive in travnike, tako da je res skrajni čas, da se struga Savinje uže enkrat uredi. C. kr. namestnik je odgovoril, da je tudi on prepričan o potrebi reguliranja Savinje in da se bode najbrže še v teku te sesije deželnega zbora predložila dotična zakonska osnova. — Ob enem sprejel je štajerski deželni zbor zakonsko osnovo, da morajo zavarovalna društva v prid ognje-gasilnih društev plačevati po dva odstotka bruto-premije od vseh na Štajerskem zavarovanih predmetov.

Gledé ženitve med katoliki in osebami, katere ne pripadajo nobeni veroizpovedi odločilo je c. kr. ministerstvo notranjih zadev v sporazumljenju s pravosodnim ministerstvom, da ženin, kateri ne pripada nobeni veroizpovedi, ne more skleniti veljavnega zakona s katoliško nevesto, dokler ne dokaže, da se priznava k katoliški veri.

Iz Budimpešte se poroča iz zanesljivega vira, da bode vodja zmerne opozicije, baron Sennyey, imenovan kot *judez curiae*. Baron Sennyey ne odobrava več demagogični način agitacije grofa Apponyia; to je izjavil tudi pismeno. Vsled tega počela so se dogovarjanja med Tiszom in Sennyeyem, a rezultat teh dogovorov bode — kakor se poroča — imenovanje barona Sennyeya najvišjim sodnikom v deželah krone sv. Štefana.

Tuje dežele.

Kakor smo uže poročali, vršile se bodo volitve za državni zbor nemški dné 28. okt. Ker bode predvidno treba mnogo ožjih volitev, sestel se bode državni zbor še le v drugi polovici meseca novembra. Pred novim letom rešil bo zbor najbrže samo državni proračun za leto 1885.

Angleški časniki vedeli so poročati, da je Francoska sprejela posredovanje med njo in Kitajem. Iz Pariza se ta vest dementira. Francoska hoče sama urediti razmere v iztočni Aziji ter je odnoso pripravljena tudi na dolgo trajajo borbo.

V Bruselju dogojajo se zopet nemiri radi novega šolskega zakona. Razburjenost je velika, tako da se je predsinočnem moralo konsignirati vojaštvo. Urednik časopisa „National“ moral je vsled ukaza vlade zapustiti Bruselj, ker je v svojem listu ščuval ljudstvo na upor.

Iz Irske poroča se „Standardu“ o zaključkih irskih dinamitarov gledé nadaljnega postopanja proti Angliji. Po tem poročilu nameravajo *invicibles* izvesti v Londonu atentate na odlične osebe kraljevske rodbine ter znamenite državnike in politike sploh. Z bombami, da so urotniki dobro preskrbljeni; atentatom v Londonu da bodo sledili atentati v Dublinu, Manchesteru in sploh večjih angleških mestih.

Prinesel je vsak dan snega iz jame; ko Matija ni več imel tega posla, napravil je drv, kolikor se jih je v kolibi na ognjišči požgalo, spustil je zjutraj koze iz hleva, zvečer jih je zopet zaprl, po dnevi je toliko pazil na nje, da niso predaleč zašle, a to je bilo jako lahko, ker zvečer so gotovo prišle, čeravno bi jih cel dan ne bilo videti; in pa pute je vselej zaprl v kurnjik in jih je zjutraj zopet izpustil. To je bilo navadno vse, drugi čas sta se igrala s Tončekom. Delala sta kope in jih zopet podirala, vsajala sta čmrle, zidala hiše, igrala konja in zopet sta se valjala po zeleni trati, na mehki travi pred kolibo.

Tako je šel prijetno čas naglo naprej. Čeravno v gorah, v samoti, vendar so bili vsi zadovoljni, ker zdravi so bili in zaslužilo se je, da ni bilo treba stradati. Vsak dan je bilo lože.

Podklančnik je bil dobra duša; nikdo se ni pritožil, da bi se ne moglo prijateljsko živeti z njim. Nikomur ni delal nadleže, postregel je pa rad, komur je mogel. Tudi z

Najnovejša poročila potrjujejo zmago Gordonovo pri Kartumu. Sedaj se je mesto zopet z živževom preskrbelo. Angležem je to se vé da prav prišlo. Uže so zaključili znižati čete, katere imajo oditi v Sudan. Da-li jih Gordon res ne bode več potreboval, to je, se vé da, drugo vprašanje.

Razne vesti.

— (Dvoboj med natakari.) V Milanu izhajajoč list poroča to dogodbico, katera se je vršila pred kratkim v onem mestu. Dva natakarija sprla sta se močno, segla si tudi v lase ter se naposled pozvala na dvoboj s samokresi. Razjarjena nasprotnika postavila sta se nasproti v oddalji 10 korakov ter se zmenila, če prva krogla ne zadene, da se bolj približata. Na določen dan prišli sta stranki na domenjen kraj. Nabasalo se je orožje, nasprotnika se postavita: Pok! in jeden natakari pal je na zemljo in iz prsij pritekla mu je rudeča tekočina. Nasprotnik padlega pa je pomilovalno prihitel k njemu ter dejal: „Če se je časti zadostilo, se mora nesrečnemu pomagati!“ A glej čudo; nakrat se skloni nesrečnej po konci iz mlake krvi ter ponuja roko nasprotniku, smehlja se: „Meni godi se bolje, kakor tebi!“ — Samokresi niso bili nabasani in kri, katera je curkoma se ulila iz prsij, bila je kri volovska, katero je imel hranjeno v mehurji. In naposled se je prijateljstvo sklenilo pri obedu za šest oseb.

— (Poljedelski oddelek v Washingtonu) sestavlja je statistiko pridelkov in dohodkov. Iz njih posnemljemo, da dobivajo na leto Zjedinjene Države dohodkov: iz gozdov 700 milijonov, od pšenice 474 milijonov, od bombaža 280 milijonov, od krompirja 81 milijonov, od tabaka 36 milijonov dolarjev.

— (Amerikansk odvetniški račun.) Trije odvetniki v Milwaukee imeli so opraviti pri ostalini, katera je bila cenjena na 32 000 dolarjev, skozi 60 dni in njih računi niso znašali nič menj nego 25 000 dolarjev. Sodišče je dejalo, da je to „rop“ ter je zmanjšalo jeden račun od 15 000 dolarjev na 1500 dolarjev in druga dva od 10 000 na 500 dolarjev.

Domače stvari.

— (Častno občanstvo.) Občina Studenec (polit. okraj krški) izvolila je dné 9. t. m. jednoglasno častnim svojim občanom visokorodnega gospoda deželnega predsednika barona Winklerja.

— (Imenovanje.) Deželni šolski svet imenoval je prov. učitelja v Vipavi gosp. Andreja Perneta definitivnim učiteljem ravno tam.

— (Pogreb šolskega nadzornika gospoda R. Pirkerja) včeraj popoldne je bil veličasten. Dolgo vrsto pogrebcev pričele so sirote iz „Marijanišča“ in iz Lichtenthurnovega závoda, potem so sledile dekliške in deške mestne ljudske šole s svojimi učitelji, nosili pa so učenci od učiteljev poklonjene vence, za njimi je prišla realka, gimnazij in c. kr. profesorji, potem c. kr. profesorji preparandije in vadnic, za njimi so se nosili lepi venci, od ženske vadnice učiteljice lep ve-

otroci ni drugače občeval, kot z lepo, ni bilo slišati surove besede iz njegovih ust. Bil je mehkega srca in jako potrpečljiv. Po ženi, o kateri je z otroci večkrat govoril, je vedno žaloval. Vselej, kadar je otrokom kaj pravil o njihovi materi, jim je ponavljal, kako dobra je bila ranjca, kako skrbna in kako ji je bilo težko na smrtni postelji, ko je videla, da bode morala družino zapustiti. Mož je bil male postave, ne posebno životen, a priden delavec, jako hiter in je znal za vsako delo prijeti. Česar se je lotil, vse je dokončal. Delavci, ki so ga poznali, so rekli, da družih slabosti nima, kakor da je preveč priden, da se preveč žene; „končal se bode“, so dejali nekateri. Mož je delal za družino, rad bi bil izplačal dolg, kar ga je bilo na njegovi borni hiši, katera ni imela več kot pet mernikov posevka in malo seče. Oženil se je na roke, z ženo sta pa toliko prihranila, da sta hišo kupila, vendar plačati je nista mogla precej vse, in ko je žena nekoliko tednov na vročini bolna ležala, se je moralo še celó na novo

nec, izredno krasen pa palmen venec nemških deželnih poslancev s plavožoltimi trakovi, potem so prišli nemški „turnarji“ z zastavo, oni so nosili lep venec s trakovi v nemških barvah. Mrtvaški voz, na katerem je bila krsta, pa je bil v pravem pomenu besede s krasnimi venci zakrit. Sprevod je vodil čest. gosp. šentpeterski župnik Hočevár. Za krsto šli so najprej sorodniki, potem pa neizmerno dolg sprevod. V istem smo videli gosp. c. kr. deželnega predsednika barona Winklerja, gosp. deželnega glavarja grofa Thurna, dvornega svetnika gosp. grofa Chorinskega, sina gosp. deželnega predsednika, gosp. Egona Winklerja s gosp. prezidijalnim tajnikom vitezem dr. Schwarzm, mnogo gg. uradnikov c. kr. deželne vlade in finančnega vodstva, deželne poslance gg. Deschmanna, Detelo, Murnika, Šukljeja, dr. Vošnjaka, predsednika deželne sodnije gosp. Kapretza, predsednika kranjske trgovinske zbornice gosp. Kušarja, generalvikarja gosp. korarja pl. Pavkerja in mnogo gg. korarjev in duhovnikov tudi z dežele, predsednika kranjske hranilnice gosp. Dreota z mnogimi udi in uradniki hranilnice, jako veliko število učiteljev iz vseh krajev dežele. Mestni učitelji zapeli so pri hiši in na pokopališči žalostinke.

— (Umrli) je dné 22. t. m. v 20. letu svoje dobe osmošolec Ciril Zabukovec. Pokojnik je bil sin vrlega narodnjaka in jako nadarjen mladenič. Blag mu spomin!

— (V močvirski glavni odbor) so bili izvoljeni pri volitvi pretečeno nedeljo za ljubljansko mesto in predmestja Trnovo in Krakovo od 34 došlih volilcev gg. Josip Matovž, hišni posestnik v Ljubljani, in Jakob Jarec, posestnik v Črni Vasi.

— (Zblaznel je) 27let stari delavec Fr. Železnikar včeraj zvečer. Splazil se je bil v podstrežje hiše št. 12. na cesti v Mestni log in tam pričel vpiti in razgrajati; policija ga je prišla in odvedla v blaznico.

— (Nevarno pretil) je s težkim železnim drogrom včeraj zvečer znani razgrajatelj sladčičar Janez Nemec v hiši št. 5. Krakovske ulice, da so vsi prebivalci iz hiše zbežali. Policija je besnega razgrajalca komaj ukrotila in odvedla v zapor.

— (Ponarejalci kovanega denarja.) Včeraj so bili zatoženi pred porotnim sodiščem trije ponarejalci kovanega denarja. Zatoženi Anton Logar, ključničar, samouk, iz Rovt, izdeloval je desetice tako, da je desetico dejal na jedno stran klešč na lice, na drugo nasprotno, vmes pa je ulival cin in cink. Pet takih desetic je napravil in iste metal godcem na svatbi v Rovtah. A ponarejene so bile tako slabo, da je vsak otrok lahko spoznal, da to ni nikak denar, in vsled tega so porotniki vprašanje: ali je Anton Logar kriv hudodelstva ponarejanja denarja? jednoglasno zanikali, in Logar je bil zatožbe oproščen. — Janez Petrovčič, hlapec iz Rovt, in France Pavlin iz Smečja blizu Rovt, pa sta bila tožena, da sta ponarejala sreberne tolarje po goldinarji in iste potem izdaval. A porotniki niso dobili osvedočenja, da bi bila ta dva zatoženca izdelovalca ponarejenih srebernjakov, torej so prvo vprašanje, da sta kriva hudodelstva ponarejanja denarja, zanikali, pač pa potrdili vprašanje: ali sta soude-

nekoliko denarja na posodo vzeti, kajti bo-lezen velja, pogreb pa tudi ni zastoj. Imel je torej Podklančnik dovelj vzroka, pridnemu biti. Zato je bil pa dostikrat uže s petelinom vred po konci in na pomlad je prav velikokrat divjega petelina prepodil iz stare jeli v goši, kjer je zjutraj pel, ko je prišel mož na delo.

Čeravno je bil sam od prvega svita do temne noči na nogah, je zjutraj vendar pustil vse tri otroke spati, ko je šel na delo. „Naj počijejo“, je dejal, „oni potrebujejo več spanja, kot odrasčeni ljudje, ko bodo stareji, bodo pa tedaj menj spali.“

Radi so otroci poslušali, ko jim je zjutraj pri kosilu ali zvečer pri večerji pripovedoval, kje je ruševce pel, na kateri jelki ali na kateri smereki je sedel, ali kako je veliki petelin sfrfetal iz buke, ko je prišel zjutraj s svitom vred na delo.

(Dalje prihodnjič.)

ležna hudodelstva s tem, da sta izdavalta ponarejen denar. Sodišče je obsodilo Janeza Petrovčiča na štiri mesece in Franceta Pavlina na šest mesecev ječe.

Iz kranjskega deželnega zbora.

(IV. seja dne 23. septembra t. l.)

Izroči se mnogo peticij, katere se odstopijo raznim odsekom.

Poslanec P. Grasselli izroči peticijo ljubljanskega mestnega zbora, s katero se predloži nov, v mestnem zboru sklenjen mestni statut za mesto Ljubljano, s prošnjo, naj ga deželni zbor potrdi.

Deželni glavar grof Thurn vpraša, ali naj se mestni statut izroči upravnemu odseku?

Posl. Grasselli naglašja, da predmet izročene peticije sicer spada v delokrog upravnega odseka, a ker ima ta odsek itak že mnogo predlog rešiti in je mestni statut jako obširen, naj bi se dotična predloga izročila posebnemu odseku sedemih članov, katere naj bi deželni zbor volil koncem današnje seje.

Posl. Deschmann pravi, da bode pretres te predloge veliko časa potreboval, tudi bode treba še daljših poizvedeb, tedaj dvoji, da bi odsek iz vrste gg. poslancev deželnega zbora mogel to delo uspešno izvršiti. Tudi Deschmannu ne dopade današnja pot, katera se od današnje prakse oddaljuje. Edina prava pot je, da se izroči mestni statut ljubljanski deželnemu odboru v pretres, in poročanje in v tem zmislu stavi svoj predlog.

Posl. Grasselli pa misli, da bi se vsa stvar, ako se pritrdi predlogu g. Deschmanna, le zavlekla, to je jedini namen predloga. Ako bode dotični odsek potreboval še statističnih podatkov ali pojasnil, bode se tudi prav lahko preskrbela.

Pri glasovanju se ne vzprejme posl. Deschmanna predlog in pritrdi deželni zbor nasvetu poslanca Grassellija.

Gosp. c. kr. deželni predsednik baron Winkler izroči vladno predlogo načrta postav za pogodovanje Krasa. (Dobro! Dobro!)

Posl. baronu Apfaltrernu se dovoli še daljši dopust 8 dni.

Posl. Luckmann in njega nemški tovariši stavijo do c. kr. vlade interpelacijo, zakaj še do sedaj ni potrdila sl. c. kr. vlada sklepa kranjskega hranilničnega društva z dné 29. maja l. l., kateri je določil, da daruje kranjska hranilnica iz rezervnega zaklada 100 000 gld. za napravo nemške ljudske šole v Ljubljani in 50 000 gld. za zidanje novih hiš, v katerih bodo imeli delavci cena stanovanja. Ker je ta sklep vzbudil po vsi deželi veselo odobravanje (glasni „oho“-klici narodnih poslancev), vprašajo interpellantje, kakošni so vzroki, da se sklep kranjske hranilnice ne potrdi in kedaj misli sl. c. kr. vlada to zadevo rešiti.

Vladni zastopnik g. c. kr. deželni predsednik baron Winkler izpove, da bode na stavljeno interpelacijo odgovoril v prihodnji seji deželnega zbora.

Preide se na dnevni red, in posl. Svetec dobi besedo, da utemeljuje svoj samostalni predlog, naj se izda zakon zaradi rezervnega zaklada kranjske hranilnice v Ljubljani. Predlagatelj Svetec pravi, da meri njegov predlog na to, rezervni zaklad kranjske hranilnice, v kolikor je isti namenjen za občekoristne lokalne in deželne namene, spraviti pod nadzorstvo dežele. Kako važen je njegov predlog, to se razvidi najbolje iz interpelacije, katero je stavil začetkom današnje seje na c. kr. vlado posl. Luckmann, v kateri se naglašja, da ima rezervni zaklad kranjske hranilnice nad poldrugi milijon goldinarjev premoženja in da mu je prirastlo lansko leto zopet 141 000 gld. Razen tega ima pa kranjska hranilnica še poseben rezervni zaklad za kurzne difference, kateri iznaša tudi nad 300 000 gld. Celotna svota rezervnega zaklada kranjske hranilnice iznaša tedaj dva milijona goldinarjev, kateri so namenjeni občekoristnim namenom kranjske dežele.

Da se tako veliko premoženje dobro ohrani, če isto opravljajo deželi kranjski prijazni možje, tedaj se pač lahko zelo veliko stori deželi v korist. Gotovo je vredno, da kranjski deželni zbor vporabi svoje najboljše moči, da se ohrani to velikansko premoženje kranjski deželi in nje prebivalstvu v korist.

Edina pot pa, ki pelje k temu smotru, je ta, da se rezervni zaklad dene pod deželno varstvo. Vpraša se le, ali ima kranjska dežela kaj pravice do tega premoženja; čigavo je? Udje hranilnični niso njegovi lastniki, ker § 3. regulativa v petem oddelku pravi, da udje hranilnice nimajo nikake pravice do rezervnega zaklada in da se ima isti rabiti po določbah § 20. pravil le v korist občekoristnih namenov, a le za kranjsko deželo. Uradno opravični in gospodarski troški izplačujejo se pri kranjski hranilnici iz tekočih prihodkov, pokojnine pa imajo še svoj poseben zaklad, tedaj je ves ostali rezervni zaklad kranjske hranilnice namenjen le deželi kranjski.

Hranilnično društvo ni lastnik premoženja rezervnega zaklada, tedaj zamore lastnik biti le tisti, komur je premoženje namenjeno, in to je dežela kranjska, oziroma nje občekoristni nameni. Analogija za to trditev se najde pri bólnišnem, sirotinskem in dijaško-ustanovnem zakladu. Pri vseh teh zakladih ni drugega lastnika, le deželi kranjski je namenjen in edino ona je lastnica tega ustanovnega premoženja.

Merodajna je sicer pri ustanovah volja ustanovnika, pri hranilničnem rezervnem zakladu pa edino le volja postavodajalca. Isto stališče zavzema tudi sl. c. kr. deželna vlada, da se ima vporabljeni zaklad zmirom le v korist istemu, kateremu je namenjen.

To dokazuje jasno dopis sl. c. kr. vlade do kranjskega deželnega odbora z dné 2. decembra 1866. l. Navedeno leto izročila je c. kr. vlada premoženje raznih ustanov deželnemu odboru v oskrb in naglašalo se je tedaj, da so ustanove, tako isto za dijaške ustanove, namenjene le podporam za v deželi rojene in da deželni zbor in deželni odbor sta prva poklicana organa, jih oskrbovati. Na vprašanje, kako pravico, da ima hranilnično društvo, je odgovoril, da je isto le oskrbnik premoženja, pooblaščen v to po postavodajalcu, kar je izrečno določeno v regulativu in v pravilih za kranjsko hranilnico. Pridržal pa si je postavodajalec tudi vedno nadzorstvo in pravico, prenařjati pravila in ukazal je o svojem času, da se imajo pravila hranilnična preustrojiti po izdanem regulativu. To pravico ima postavodajalec še zmirom, društveniki hranilnični pa o tej zadevi nimajo odločevati ničesar. Nastane vprašanje, kdo pa je postavodajalec v tej zadevi? Tisti čas, ko se je izdal regulativ za hranilnice, bil je postavodajalec presvetli cesar sam, dandanes pa, odkar se je po cesarju podelila ustava, imajo postavodajalne pravice državni zbor in deželni zbori.

Pravice državnega zbora sodružujejo ustanovni zakoni, kateri natanko naštevajo, kaj spada v postavodajni krög državnega zbora. Hranilničnih regulativov ni naštetih med agendami državnega zbora, in ker spada vse drugo, kar ni tam zaznamenovano, v agende deželnih zborov, tedaj gotovo tudi hranilnični regulativi. Še dalje nastane vprašanje, bode li sl. c. kr. vladi po volji, ako se uvede deželno nadzorstvo pri rezervnem zakladu kranjske hranilnice?

Predlagatelj misli, da ji bode po volji, ker ima deželno nadzorstvo isti namen, kot državno, gledati na to, da se hranilnično društvo ravna strogo po regulativu, tedaj bode državna vlada v zastopniku dežele pridobila le vestnega pomagaa.

Hranilnično društvo nima vzroka pritoževati se nad deželnim nadzorstvom, saj je namen hranilničnega društva zgolj človekoljuben. Tudi hranilnica sama, ako se uvede deželno nadzorstvo, ne bode trpela nobene škode. Deležniki hranilnični pa bodo gotovo veselja zavriskali, ko zvedó, da imajo v deželnem zastopu trdno poročstvo, da se jim nikake izgube njih vlog ni bati. Tedaj trdi govornik, da bode po njem nasvetovano deželno nadzorstvo le v povzdigo in napredek kranjske hranilnice.

Zadnja leta udomačila se je pri društvenikih kranjske hranilnice neka čudna navada, kateri ogromna večina hranilničnih udeležnikov nikakor pritrditi ne more. Udje hranilnice ne volijo uže več let nobenega slovenski narodnosti prijaznega moža med hranilnične ude, tako da je sedaj med hranilničnimi udi le še pet narodnih mož. To so ostanki še iz boljših časov, a ti peteri narodni možje, vsi uže nad 70 let stari, ne bodo dolgo več in potem bode prišlo do tega, da slovenski narod ne bode imel nobenega zastopnika med hranilničnimi udi. To vender ni pravično pri závodu, ka-

keršen je kranjska hranilnica, katere rezervni zaklad šteje milijone, ki so se nabrali z žulji slovenskega ljudstva. Pričela se je uže agitacija, da bi se napravile konkurenčne hranilnice v kranjski deželi (Deschmann: „Le naredite jih!“), a do sedaj se to še ni izpeljalo, zgodi se pa še lahko. Kar se tiče opazke, katera se je napravila uže proti mojemu predlogu, da državna oblast tako stori svojo dolžnost, da tedaj deželnega nadzorstva ni potreba.

Iz pretečenih let pa se navaja lahko nekoliko fakt, katera dokazujejo, da je deželno nadzorstvo jako potrebno. Hranilnično društvo je darovalo za prebivalce, oškodovane po povodnji na Koroškem in Tirolskem jako velike svote. To je lep in blagosrčen namen, kateremu iz stališča človekoljubnosti nikakor ni ugovarjati. Ako se pa ozira na regulativ hranilnični, so bili ti darovi nezakoniti, ker regulativ določa, da se ima rezervni zaklad rabiti le za dobrodelne namene kranjske dežele, in bilo je tedaj postopanje hranilničnega društva ravno tako nepostavno, kakor ko bi še Kalistrova dijaška ustanova, namenjena kranjskim dijakom, podelila Korošcu ali Tirolcu. Tudi ko se je zidalo pred več leti realkino novo poslopje, katero je veljalo nad pol milijona goldinarjev, tudi takrat bilo bi deželno nadzorstvo pri hranilnici jako umestno.

Govornik razlaga potem še posamezne določbe njegovega postavnega načrta in predlaga, naj se njegov predlog izroči upravnemu odseku.

Posl. Luckmann predlaga glasovanje po imenih o tem predlogu.

Za predlog glasujejo vsi slovenski poslanci, proti njim nemški poslanci, deželni glavar grof Thurn pa ne glasuje.

(Dalje prihodnjič.)

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Praga, 23. septembra. V deželnem zboru odgovoril je namestnik na interpelacijo poslanca Matuša ter izjavil, da je takoj, ko je zvedel o izgreduh v Liberci, zaukazal podžupanu in županu v Liberci, naj združno z mestnim svetovalstvom skrbita za mir in red; zaukazal jima je tudi, naj kazensko ovadita ter pričneta preiskavo. Poklicano osebe storilo je energične korake. Od 16. t. m. dalje res ni bilo več izgreduh. O trutnovskih dogodkih je izjavil namestnik, da se iz predloženega zapisnika seje občinskega svetovalstva z dné 17. t. m. žal! razvida, da so se v seji stavili oni, v interpelaciji omenjeni predlogi ter da je občinsko zastopstvo v zmislu teh predlogov sklenilo, izdati potrebne dopise tovarnarjem, severni železnici in bišnikom, kateri so Čehom dali v najem prodajalnice. Okr. glavarstvo v Trutnovu je uže dné 19. t. m. prepovedalo izvedbo tega občinskega sklepa, ker se z njim postopa proti zakonom. — Če bi bilo treba proti občinskemu zastopu v Trutnovi zopet postopati, ukrenil bode na podstavi zakona potrebne korake. Njemu je velik nalog, da se vzdrži v deželi mir in red ter da varuje deželane ne glede na narodnost v njihovih pravicah. On bode izgreduh, naj si bodo kjer koli, odločno stopil nasproti. Odgovoril je v obeh deželnih jezikih in poslanci so odobraval njegove izjave.

Budimpešta, 23. septembra. Nj. veličanstvo cesar prišel je sim včeraj zvečer ob 9^{3/4} uri z dvornim vlakom ogerske državne železnice; spremljal ga je generalni pobočnik fcm. baron Mondel in dvorni svetnik pl. Pápay. Na kolodvoru vzprejeli so ga dostojanstveniki in obila množica ljudstva ga je navdušeno pozdravljala.

Zagreb, 23. septembra. Proti uredniku „Slobode“ pričela je policija postopanje zaradi domovinske pravice. List se je za zdaj vstavil.

London, 23. septembra. Angleška ladija „Wasp“ se je včeraj zjutraj pri otoku Tory razbila. Od moštva se je rešilo šest oseb. Misli se, da je utonilo 50 oseb. Na krovu bilo je tudi osem pomorskih komisarjev. Kapitan in častniki se niso rešili.

Carigrad, 23. septembra. Sultan daroval je črnogorskemu knezu palačo, ležečo v Emirghianu na Bosporu.

Kahira, 23. septembra. (Reuterjevo poročilo.) Kakor se odločno trdi, dobil je mr. Barrière ukaz, naj zahteva nazaj pisno finančnega ministra na blagajno državnih dolgov. Nemški in avstrijski zastopnik sta pooblaščenata, da proti odpravi amortizacije odločno protestirata.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 24. septembra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.60
» » » » » srebru	81.70
Zlata renta	103.90
5% avstr. renta	95.80
Delnice narodne banke	849.—
Kreditne delnice	249.—
London 10 lir sterling	121.60
20 frankovci	9.66 1/2
Cekini c. kr.	5.77
100 drž. mark	59.65

Uradni glasnik

z dne 24. septembra.

Razpisane službe: Na jednorazrednici v Velešovem služba učitelja; 450 gld. in stanovanje. Prošnje do 10. oktobra t. l. c. kr. šol. svetu v Kranju.

Naprava novih zemljiških knjig: Pri c. kr. mest. deleg. okr. sodnji v Rudolfovem za davkarsko občino Gorenje Polje; poizvedbe dne 5. oktobra.

Eks. javne dražbe: V Rudolfovem zemljišče Jos. Besova z Oberha dne 7. oktobra. — V Višnji Gori zemljišče Antona Kinkopa iz Sv. Petra (136 in 235 gld.) dne 16. okt., 18. nov. in 16. dec. — V Kostanjevici zemljišče Jan. Tomšiča iz Podstermena dne 8. okt., 5. nov. in 10. dec. — V Radečah zemljišče Marije Višnikarjeve iz Starega Grada dne 10. okt. — V Ložu posestvo Tom. Koderce z Vrha dne 11. okt. — V Metliki zemljišče Ane Sten iz Spod. Lokvic dne 21. nov. — V Postojini posestvo Ant. Kalistra iz Slavine (3080 gld.) dne 14. oktobra.

Tuji.

Dne 22. septembra.

Pri Maliči: Schlesinger, trgovec, s soprogo iz Brna. — Raunicher, c. kr. fin. svetnik, z rodino iz Dolnje Tuzle. — Kregar, hotelirica, in Eibel, fjakarska posest., iz Zagreba. — Smola, c. kr. soproga majorja in graščakinja, iz Weinbüchla. — Globočnik, posestnik, iz Železnikov.

Pri Slonu: Kraul, trgovec, z Dunaja. — Pl. Pasch, c. kr. polkovnik, z rodino iz Trsta. — Kreuth, c. kr. lajtenant, s soprogo iz Gmundna. — Kaiser, c. kr. lajtenant, iz Beljaka. — Janotka, c. kr. umir. major, iz Ptuja. — Petutschnigg, učitelj, iz Špitala. — Jumar, ritmojster, iz Reke. — Spindal, duhovnik, iz Tržiča. — Carli, duhovnik, iz Sv. Lucije. — Lapanje, duhovnik, iz Idrije.

Pri Tavčarji: Kraus, trgovec, z Dunaja. — Grof Egger, fužinar in veleposestnik, iz Treibacha. — Plascher, zemlj. posestnik, iz Radeč.

Pri Jvažnem kolodvoru: Jung, zasebnik, iz Varšave. — Dr. Wildgans, uradnik, z Dunaja. — Kreil, trgovec, iz Pulja. — Röthel, gozdar, iz Loke.

Umrli so:

Dne 22. septembra. Karol Zabukovec, osmošolec, 19 l., Dunajska cesta št. 15, jetika.

V civilni bolnici:

Dne 22. septembra. Lovrene Potkovič, gostač, 65 l., prsna vodenica. — Karolina Leskovic, natakarica, 25 l., vnetje trebušine.

Za prihodnje leto 1885.

V zalogi pri

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergu v Ljubljani

je izšla:

Slovenska

Pratika

za navadno leto 1885.

Cena eni Pratici 13 kr. — Razpečevalcem dajemo našo Pratico jako cenejšo.

Odgovorni urednik prof. Fr. Šuklje.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo. krina v mm
23. sept.	7. zjutraj	739.24	+13.4	svzh. sl.	js.	5.10
	2. pop.	739.14	+21.8	jzpd. sl.	obl.	dež
	9. zvečer	739.90	+16.0	*	js.	

Graščinsko posestvo

uknjiženo v deželnih deskah

je na prodaj na Dolenjskem pod ugodnimi pogoji. Natančnejše pri upravnistvu «Ljub. Lista.» (96) 2

V 25. dan septembra 1884

dopoludné ob 9. uri

prične se z odlokom c. kr. deželne sodnije v Ljubljani z dne 16. septembra 1884, št. 5664, dovoljena prostovoljna javna dražba (95) 2—2

Janez Maroltovih posestev

na mestu samem. Oddajala se bodo kosoma:

Hiša na Glinjicah ob Tržaški cesti s prodajalnico, magacini i. t. d., zemljišča v mestnem logu, na Viči, Dobravi in v Podsmereki.

Dražbeni pogoji so na ogled pri sodnijskem komisarji g. dr. Fr. Voku, c. kr. beležniku v Ljubljani.

Petnajsti redni generalni zbor kranjske industrijne družbe

v Ljubljani

četrtek dne 16. oktobra 1884

ob 4. uri popoldné v ravnateljski pisarni družbe.

Dnevni red:

- Poročilo o posledkih v minoletem poslovnem letu.
- Poročilo pregledovalnega odbora.
- Predlog upravnega sveta o porabi dohodka.
- Volitev upravnega sveta zaradi potekle funkcijske dōbe po §§ 17, 24 in 25 pravil.
- Volitev ravnatelja iz upravnega sveta zaradi potekle funkcijske dōbe po §§ 17, 24 in 25 pravil.
- Volitev pregledovalnega odbora.
- Potrdi se od upravnega sveta sprejeti prokurist.

Gospodje delničarji, ki se hoté glasovanja udeležiti, so v zmislu § 10 prošeni, da delnice svoje uložé pri družbeni blagajnici najdelj do dne 10. oktobra in vzprejmó tú legitimacijske listke. (97) 3—1

Knjigotržnica

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergova

Ljubljana

Kongresni trg šte. 2

priporoča svojo

popolno zalogo

vseh na tukajšnjih in vunanjih učilnicah, posebno na c. kr. višji gimnaziji, c. kr. višji realki in tukajšnji c. kr. možki in ženski učiteljski vadnici, zasebnih, ljudskih in meščanskih šolah upeljanih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah, na pol ali trdo vezanih, po zelo nizkih cenah.

➡ Zapisniki uvedenih učnih knjig oddajejo se brezplačno. ➡

Tiskata in zalagata Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.